

което е по-отдалечено от нашето народно мировъзрѣние, което има по-малко значение за всѣкидневнитѣ задачи на нашия практически животъ. И ето че единъ прѣкрасенъ день, ние имаме вече прѣведена на български Шефлевата Квинт-есенция на социализма, когато нѣмаме ни една дума написана за нашата задруга. Ние изучаваме западноевропейски въпроси, които никакъ не се досѣгатъ до нашата черга, а оставаме на западноевропейцитѣ да изучаватъ нашитѣ, които сж пълни съ животрепущъ интересъ за насъ.

I.

Единъ отъ тия учени западноевропейци, които нарочно сж обикаляли южно-славѣнскитѣ земи за изучаване задругата, е и отличниятъ лиежки професоръ, познатиятъ българолюбецъ, г. де Лавле. „Азъ трѣгвамъ, казва той въ послѣдната си книга¹⁾, за да посѣтя отново дунавскитѣ и балкански югословѣни. Азъ бихъ желалъ да констатирамъ промѣненіята, които прѣзъ послѣднитѣ петнадесетъ години станаха въ патриархалния режимъ на колективната собственостъ на задругата и на сѣмейнитѣ общества (Hauskommunionen). Тия сѣмейни дружества бѣха ми вдѣхнали едно архаическо и поетическо възхищение, което г. г. Лъороа-Болие и Морисъ Блокъ ми натекнаха, но което сподѣли Джонъ Стюартъ Миллъ и разбра Сжръ Хенри Мейнъ. Ще видя най-напрѣдъ задругитѣ на Славония, въ околноститѣ на Дяково, подъ ръководството на епископа Стросмайера; послѣ тъкма да продължа издирванията си въ Босна, Сърбия и България“.

Резултатътъ на тия издирвания г. Лавле съобщава на своитѣ читатели. Той ги запознава най-напрѣдъ съ значението на думата задруга. *Plures familiae in eadem domo* — нѣколко челяди въ сжщия домъ — е опрѣдѣлението, което Вукъ Караджичъ бѣше далъ въ своя сръбски рѣчникъ. Чл. 57 на Сръбския кодексъ отъ 1844 дефинира задругата тъй: „подъ задруга се разбиратъ нѣколко пълнолѣтни лица, които живѣятъ сами или съ дѣцата си въ общество.“ Поясенъ е чл. 1 отъ хърватския законъ върху сжщия прѣдметъ: „нѣколко челяди или членове, които живѣятъ въ сжщия

¹⁾ La Peninsule des Balkans. Par Emile de Laveleye, 2 volumes. Bruxelles, 1886.